

Брюксел, 20 декември 2007 г.

История на разширяването на шенгенското пространство

На 14 юни 1985 г. правителствата на Белгия, Германия, Франция, Люксембург и Нидерландия подписват споразумение в Шенген, малък град в Люксембург, с цел да позволят на „(...) всички граждани на държавите-членки да преминават вътрешните граници свободно (...)“, както и да позволят „свободното движение на стоки и услуги“.

Петте държави основателки подписват Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген на 19 юни 1990 г., като към тях по-късно се присъединяват Италия — на 27 ноември 1990 г., Испания и Португалия — на 25 юни 1991 г., Гърция — на 6 ноември 1992 г., Австрия — на 28 април 1995 г. и Дания, Швеция и Финландия — на 19 декември 1996 г.

За да се присъединят към тази конвенция, Норвегия и Исландия също сключват споразумение за сътрудничество с държавите-членки на 19 декември 1996 г.

Впоследствие достиженията на правото от Шенген намират пълно прилагане в Белгия, Германия, Франция, Люксембург, Нидерландия, Испания и Португалия от 26 март 1995 г., в Австрия и Италия — от 31 март 1998 г. и в Гърция — от 26 март 2000 г. И накрая, достиженията на правото от Шенген намират пълно прилагане в Норвегия, Исландия, Швеция, Дания и Финландия от 25 март 2001 г.

Достиженията на правото от Шенген са включени в правната рамка на Европейския съюз чрез протоколи, приложени към Договора от Амстердам през 1999 г. На 20 май 1999 г. е прието решение на Съвета, което определя правното основание на всяка от разпоредбите или решенията, които съставляват достиженията на правото от Шенген, съгласно съответните разпоредби на Договора за създаване на Европейската общност и на Договора за Европейския съюз.

Оценка по Шенген на новите държави-членки

През последните две години експерти от държавите-членки проведоха т. нар. „оценка по Шенген“ на новите държави-членки. През 2006 г. бяха предприети 58 мисии за оценка в областта на защитата на данните, полицейското сътрудничество, граничния контрол по външните сухопътни, морски и въздушни граници и визовата политика. През 2007 г. бяха направени 15 посещения с цел повторна оценка, както и нова оценка на морските и въздушните граници. Бяха изпълнени девет посещения с цел оценка на Шенгенската информационна система.

Въпреки че и експерти от Комисията участваха в тези оценки, отговорността за оценяването остава прерогатив на Съвета.

Оценките включваха по-конкретно проверка на това дали съпътстващите мерки, които позволяват премахването на граничния контрол по вътрешните граници, са прилагани правилно и по ефикасен начин от новите държави-членки. Посещения с цел оценка бяха направени в областта на граничния контрол по външните граници, визите, защитата на данните, полицейското сътрудничество и Шенгенската информационна система.

Оценката по Шенген приключи и от нея ясно си личи, че Естония, Чехия, Литва, Унгария, Латвия, Малта, Полша, Словакия и Словения прилагат правилно достиженията на правото от Шенген във всички области.

Процедурата

Оценките по Шенген на държавите-членки на ЕС, които са кандидатки за премахването на граничния контрол по вътрешните граници, се извършват по искане на съответната държава-членка, след като тя прецени, че отговаря на всички предварителни условия. Задължение на държавите, които вече са членове на Шенген, е да определят дали всички предварителни условия са изпълнени, а Съветът е отговорен за извършване на оценките.

Графикът

- 5 ноември 2004 г. — в заключенията си Европейският съвет от Хага прикани Съвета, Комисията и държавите-членки „да предприемат всички необходими мерки за премахване на граничния контрол по вътрешните граници възможно най-скоро, при условие че всички изисквания за прилагане на достиженията на правото от Шенген са изпълнени (...)“.

Девет от държавите, които се присъединиха към ЕС през 2004 г. (Унгария, Полша, Словакия, Словения, Чехия, Естония, Латвия, Литва, Малта), заявиха, че са готови да бъдат оценени през 2006 г. за прилагането на достижения, извън тези, свързани с ШИС.

- Януари — октомври 2006 г. — посещенията в областта на защитата на данните, полицейското сътрудничество, външните граници и визите започнаха в края на януари и бяха успешно приключени.

- Декември 2006 г. — след приключване на оценяването във всички области на шенгенското сътрудничество бяха приети заключенията на Съвета за степента на готовност на държавите-членки, които участват в оценяването. Тези заключения посочиха установените слабости, както и списък с места във всяка държава, които трябва да бъдат посетени повторно през 2007 г.

- Октомври 2007 г. — за изпълнението на тези заключения препоръчаните повторни посещения бяха извършени през 2007 г. и приключиха през октомври. Оценката на прилагането на ШИС в новите държави-членки бе извършена през септември и октомври 2007 г.

- 8 и 9 ноември 2007 г. — Съветът по въпросите на правосъдието и вътрешните работи стигна до заключение, че всички предварителни условия за премахването на граничния контрол по вътрешните граници с гореспоменатите държави-членки са изпълнени.

- 6 декември 2007 г. — Съветът прие решението и датата за премахване на граничния контрол по вътрешните граници.

- **21 декември 2007 г. (00:00 часа) — премахване на граничния контрол по вътрешните сухопътни и морски граници.**

- 30 март 2008 г. — премахване на граничния контрол на летищата.

Важни констатации от извършените оценки

След приключване на посещенията с цел оценка през декември 2006 г. и на основата на докладите с оценки за всяка област на оценяване, бяха направени първите заключения за степента на готовност на оценяваните държави. Освен това в случаите, в които бяха установени големи слабости, или ако строителните работи не бяха достатъчно напреднали, бяха поискани повторни посещения на тези места. За всяка държава беше подготвен списък с местата (основно летища и гранично-пропускателни пунктове) за такива повторни посещения.

Повторните посещения, извършени през 2007 г., показаха значителен напредък във всички посетени области.

Засегнатите държави-членки показаха, че са достатъчно подготвени да прилагат по задоволителен начин както *разпоредбите* на правото от Шенген, *извън тези, свързани с ШИС*, така и *разпоредбите, свързани с ШИС*. На това основание няма пречки за приемането през декември 2007 г. на решението, посочено в член 3, параграф 2 от Акта за присъединяване от 2003 г. и което позволява премахване на граничния контрол по вътрешните сухопътни и морски граници от 21 декември 2007 г. и по въздушните граници от 30 март 2008 г.

Инструмент за подпомагане на изпълнението на Шенгенското споразумение

Съгласно член 35, параграф 1 от Акта за присъединяване от 2003 г. се създава временен инструмент, наречен „Инструмент за подпомагане на изпълнението на Шенгенското споразумение“, за подпомагане на Естония, Унгария, Латвия, Литва, Полша, Словакия и Словения между 1 май 2004 г. и края на 2008 г. да финансират дейности по новите външни граници на ЕС за прилагане на достиженията на правото от Шенген и на граничния контрол по външните граници (961 милиона EUR).

Инструментът за подпомагане на изпълнението на Шенгенското споразумение бе използван за дейности, свързани предимно с инвестиции в оперативно оборудване и гранична инфраструктура по външните граници на ЕС, модернизиране на дипломатическите и консулските представителства, подготовка, свързана с Шенгенската информационна система (ШИС II) и с Визовата информационна система (ВИС), оперативно и езиково обучение.

Разпределение на финансовите средства от Инструмента за подпомагане на изпълнението на Шенгенското споразумение:

В млн. EUR	EE	LV	LT	HU	PL	SI	SK	Общо
Общо 2004—2006 г.	77,01	79,7	151,6	165,7	313,87	119,8	53,58	961,45

Инструментът за подпомагане на изпълнението на Шенгенското споразумение ще бъде също използван за прилагане на достиженията на правото от Шенген в България и Румъния. И накрая, от 2007 г. Европейският фонд за външните граници осигурява значителна финансова помощ (1820 милиона EUR за периода 2007—2013 г.).

Разширяване на шенгенското пространство: Цифри

- Дължина на външните граници на новите шенгенски държави-членки.

Външни сухопътни граници:

Държава-членка	Външна сухопътна граница с	Дължина в км
Естония	Русия	294
Унгария	Хърватия	344
	Сърбия	174
	Украйна	136
Латвия	Беларус	167
	Русия	282
Литва	Беларус	679
	Русия	272
Полша	Русия	210
	Беларус	418
	Украйна	535
Словакия	Украйна	97
Словения	Хърватия	670
Общо		4278

Външни морски граници:

Държава-членка	Външни морски граници в	Дължина в км
Естония	Балтийско море	769
Латвия	Балтийско море	498
Литва	Балтийско море	120
Малта	Средиземно море	246
Полша	Балтийско море	440
Словения	Адриатическо море	47
Общо		2120

- Общо население в шенгенското пространство: Общото население на 24 шенгенски държави-членки е 404 921 039 души (Оценка: Евростат 2007 г.).
- Период на оценяване: 2 години (2006—2007 г.).
- Брой на проведени мисии за оценка през 2006 г.: 58 — в областта на защитата на данните, полицейското сътрудничество, граничния контрол по външните сухопътни, морски и въздушни граници.
- Брой на проведени мисии за оценка през 2007 г.: 15 — основно посещения с цел повторна оценка, както и нова оценка на морските и въздушните граници.
- През 2007 г. бяха изпълнени 9 посещения с цел оценка на Шенгенската информационна система.

Въпроси и отговори: Разширяване на шенгенското пространство – премахване на граничния контрол по вътрешните граници

Кои „нови“ държави-членки ще се присъединят към шенгенското пространство в края на тази година?

Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия, Словения.

Кои държави-членки вече принадлежат към шенгенското пространство?

Австрия, Белгия, Дания, Франция, Финландия, Германия, Гърция, Италия, Люксембург, Нидерландия, Португалия, Испания, Швеция и двете асоциирани държави Норвегия и Исландия.

Кога към шенгенското пространство ще се присъединят Кипър, Румъния и България?

Тези държави-членки не са част от вълната от държави-членки, които се присъединяват към шенгенското пространство в края на декември. Тези държави-членки трябва все още да преминат през процеса на оценяване, за да могат да се присъединят към шенгенското пространство. Точният момент не може да бъде определен на този етап.

Кога ще се осъществи премахването на граничния контрол по вътрешните граници?

Датата на премахване на граничния контрол по вътрешните граници е 21.12.2007 г. за сухопътните и морските граници и 30.3.2008 г. за въздушните граници.

Какво е влиянието на разширяването на шенгенското пространство върху гражданите?

По вътрешните граници:

Всички лица, които влизат по легален начин в шенгенското пространство, имат право да пресичат вътрешните граници с и между новите шенгенски държави-членки без гранични проверки. Вътрешните граници включват сухопътните граници между държавите-членки, летищата за въздушните линии между шенгенските държави-членки и пристанищата за редовните фериботни линии между шенгенските държави.

Трябва да се отбележи, че премахването на граничните проверки по вътрешните граници не засяга упражняването на полицейските правомощия дори и в рамките на вътрешните гранични зони.

В рамките на шенгенското пространство:

Гражданите на трети страни, за които важи задължението за притежаване на виза (Регламент (ЕО) № 539/2001, изменен с Регламент (ЕО) № 453/2003 и Регламент (ЕО) № 1932/2006), могат да пътуват с една шенгенска виза в рамките на цялото шенгенско пространство и не са длъжни да кандидатстват за национална виза за всяка една от новите държави-членки.

Гражданите на трети страни, които притежават валидно разрешение за пребиваване (вж. [Официален вестник на Европейския съюз С 247 от 13.10.2006 г.](#) и [Официален вестник С 153 от 6.7.2007 г.](#)), издадено от една шенгенска държава-членка, могат да пътуват въз основа на това валидно разрешение за пребиваване и не са длъжни да кандидатстват за виза.

Може ли едно лице да пътува в рамките на шенгенското пространство, без да носи паспорт или други документи за пътуване?

Държавите-членки могат да изискват лицата да притежават или да носят определени [документи](#), докато са на тяхна територия. Този тип задължения ще бъдат публикувани през следващите седмици в Официален вестник.

Премахването на граничните проверки по вътрешните граници не засяга извършването на проверки за сигурност на лицата на пристанища и летища.

Какви са условията за влизане за гражданите на трети страни?

Трябва да притежават

- валиден паспорт или документ за пътуване
- валидна шенгенска виза, ако такава се изисква – разрешение за пребиваване, издадено от една шенгенска държава-членка, има същото правно действие като шенгенска виза
- достатъчно средства за планирания престой
- да не са регистрирани като лица, на които не се разрешава влизане
- да не бъдат считани като заплаха за обществения ред, вътрешната сигурност, общественото здраве или международните отношения.

Що се отнася до тези условия за влизане, няма промяна за гражданите на трети страни, когато те преминават външните граници на една от новите шенгенски държави-членки, с изключение на това, че те ще бъдат проверявани и в Шенгенската информационна система, а не само в националните системи. Всъщност новите държави-членки прилагат шенгенските правила за граничните проверки по външните граници от датата на своето присъединяване.

Гражданите на Европейския съюз могат да влизат на територията на държавите-членки на Европейския съюз при представяне на валиден паспорт или лична карта, освен ако лицето представлява действителна, настояща и достатъчно сериозна заплаха за обществения ред или вътрешната сигурност.

Такси

Таксата за краткосрочна виза е 60 евро. В съответствие с националното законодателство в отделни случаи таксата може да се намали или да бъде отменена, когато такава мярка служи за насърчаване на културните интереси, на интересите в областта на външната политика, на политиката на развитие или в други области от значим обществен интерес.

За повече информация:

http://ec.europa.eu/justice_home/faq/freetravel/faq_freetravel_en.htm

Καρτάτα.

